

[Aage Fogh.]

for dette Aar 1 288° Kr. pr. ha i Husmandsbruget og 830 Kr. pr. ha paa Herregaardene, altsaa godt og vel 50 pCt. mere i Husmandsbrugene end paa Herregaardene. Jeg skulde tro, at det vil være vanskeligt at fortsætte med Talen om, at Samfundet skulde løbe nogen Risiko derved, naar bare vi har Brugene saa store, at de kan skaffe Arbejde og Ernæringsmuligheder for en Familie.

Saa er der hele den sociale Side af Sagen. Den skal jeg ikke røre meget ved, fordi man paa dette Omraade hverken kan maale eller veje, og jeg har det i hvert Fald saaledes, at de Ting, der ikke kan maales eller vejes, taler jeg meget forsigtigt om.

Alligevel kan jeg ikke lade være med at sige, at naar man gaar ude i det danske Landskab og ser de mange nye Hjem, der ligger derude, skal man ikke have megen Forstand paa Samfundsforhold for at kunne danne sig et Begreb om, hvilke Værdier der her er skabt. Jeg tænker f. Eks. paa den Præstegaard, der laa i mit Fødesogn i 1910, hvor man havde en Bestyrer og en Arbejdsmand og en Dreng til at passe hele Historien. Nu ligger der 8 lste Klasses selvstændige Brug paa denne Ejendom, og man skal ikke have meget Begreb om Samfundsforhold for at kunne se, hvilke Værdier her er skabt. Saaledes er det ogsaa gaaet andre Steder med andre Præstegaardsjorder o. s. v., og det er derfor givet, at Udstykningen bør fortsættes.

Nu er der nogle, der vil sige: ja, men det kan vist ikke være rigtigt alligevel — det ærede Medlem Hr. Victor Larsen var inde paa det —, for se nu til Sverige, der lægger man Landbrug sammen, og hvor kan det saa være rigtigt at udstykke i Danmark? Jeg ved ikke, om det er det ærede Medlem bekendt, at Sverige trods den store Udstrækning ikke har ret meget mere Landbrug end Danmark. Vi regner med, at vi her i Landet har 3,2 Mill. ha, Svenskerne regner med, at de har 3,7 Mill. ha, men der er den Forskel, at her i Danmark har vi ca. 200 000 Landmænd, medens Sverige har 411 000. Det vil sige, at gennemsnitlig er de svenske Landbrug langt, langt mindre end de danske — i Sverige har man det, man kalder Dværgbrug, der overhovedet ikke kan ernære en Familie —, og da Sverige overhovedet ikke har Interesse i en Landbrugsproduktion, der overstiger, hvad det selv kan bruge, er det meget naturligt, at Svenskerne har Interesse i at lægge Brugene sammen, medens vi har Interesse i at skabe flere og ogsaa i at skabe gode, smaa Brug ved Fremskaffelse af Tillægsjord.

Saa er der det Spørgsmaal, om vi har den fornødne Jord. Her vil jeg gerne henviser til en udmærket Bog, der hedder „Herregaardene og Samfundet“, som er udgivet af Majoratsforeningen, altsaa antagelig ikke for at støtte mit Synspunkt. Denne udmærkede Bog giver flere fortræffelige Oplysninger, bl. a. om Jordfordelingen her i Landet. Den er bilagt med et udmærket Kort, hvorpaa man med Farver har vist Beliggenheden af alle Herregaardene her i Landet. Det viser sig, at hvis man drager en Linie ned gennem Jylland, langs Jyllands Midterryg, er der overhovedet ikke en Herregaard Vest for denne Linie, men jo længere man kommer mod Øst, des flere Herregaarde findes der. Det oplyses i Bogen, at i Præstø Amt er 31 pCt. af det samlede Areal underlagt Herregaarde, der har mindst 20 Tdr. Hartkorn, i Sorø Amt 25 pCt., i Mariibo Amt 25 pCt. og i Svendborg Amt 21 pCt. Det vil altsaa sige, at i disse 4 Amter er endnu over 25 pCt. af det samlede Areal underlagt Herregaarde med mindst 20 Tdr. Hartkorn.

Her er altsaa Muligheder for Udstykning, og det skal siges uden Forbehold, at hvis der skal gennemføres en virkelig Udstykning af dansk Jord i Fremtiden, maa vi henvende os der, hvor de store Jordreserver findes. Det kan ikke være Meningen, at vi udelukkende skal fortsætte med det, vi har været inde paa i de senere Aar: at udstykke Bøndergaarde, vi maa ogsaa have nogle af de store Jordreserver med. At de ikke er ubetydelige, faar man ogsaa Indtryk af, naar man i samme Bog ser, at det største Gods, vi har her i Danmark, i 1936 var vurderet til 7,3 Mill. Kr., og det havde et Jordtilliggende af 6 600 ha, hvoraf ca. 4 000 ha er Landbrugsjord. Naar der paa en enkelt Haand er saa mange Tusind Hektar, medens mange Landmænd savner nogle faa Hektar for at kunne ernære deres Familie, maa der være Mulighed for at foretage en Udstykning i den kommende Tid.

Jeg skal derefter gøre nogle Bemærkninger om de foreliggende Lovforslag. Om Forslaget om Udlaan til Statshusmandsbrug og Gartnerier har jeg ikke mange Bemærkninger at gøre, men jeg synes, det kan være naturligt at gøre opmærksom paa, hvilke Forpligtelser de unge, der eventuelt vil gøre Brug af Loven, gaar ind til. Hvis en Mand overtager et Jordrentebud paa 7 ha, hvor Jorden er vurderet til 10 000 Kr., skal han svare 4 pCt. i Rente heraf, altsaa 400 Kr. Hvis han faar et Byggelaan paa 35 000 Kr., skal han heraf forrente de 40 pCt., eller 14 000 Kr. med 560 Kr. Med et Etableringslaan paa 5 000 Kr. og et Elektricitetslaan